

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ČESKÝ JAZYK

5. ročník

**inovace a zkvalitnění výuky směřující
k rozvoji čtenářské a informační gramotnosti**

ZLATÍ ÚHOŘI

**četba ukázky z knihy Zlatí úhoři od Oty Pavla,
rozbor textu**

vl. znak: UM-ČJ

Autor: Alžběta Dostálová 2012 ZŠ Rokytnice v O.h.

1. Společně se žáky si přečtete ukázkou z knihy Zlatí úhoři:

TEXT:

Potom jsme si udělali předčasně Štědrý večer, ráno měl tatínek odjet. Na stromku plápolaly svíčky, staniol hořel stříbrem a pokoj voněl lesem. Tatínek mi bůhví kde sehnal staré boty s bruslemi, měl dávný přání, aby byl ze mě slavný hokejový hráč. A já mu zase opatřil od kluků ve škole dvě škatulky cigaret na cestu do koncentráku. Maminka s tatínkem se tvářili vesele, pobrukovali si, ale asi to dělali kvůli mně, abych měl na ten večer hezký vzpomínky. Muselo jim být mizerně, vždyť to mohl být jejich poslední společný večer v celém životě.

V noci se mnou někdo ve tmě zatřepal:

„Vstávej, kamaráde, vstávej.“

Třásl se mnou tatínek, občas mi říkal kamaráde.

Mně se ven nechtělo, v pokoji byla ukrutná zima. Klepaly se mi zuby, třásl jsem se po celém těle. Oblékl jsem se, ve vedlejší místnosti stála maminka, dala mi zimníček a čepici. Něco se dělo, a já neměl tušení, co. Maminka mi řekla:

„Táta na tebe čeká na dvoře.“

Sešel jsem ze schodů, tatínek tam stál a v ruce měl sekýru a balík pytlů. Dostal jsem strach. Kývl na mě. Šlapal jsem za ním po ztvrdlém sněhu, křupal nám pod nohama a dělalo to rachy — rach. Tatínek nemluvil a mířil k rybníku. Za topoly se objevil ten jeho rybník, vypadal jak v pohádce, celý zamrzlý, a nad ním rozsvícený měsíc. Všude ticho, náramný ticho.

Tatínek začal pod Hudečkovíc oťukávat led. Šel kus do rybníka, led mu zněl pod sekýrou jak varhany v kostele. Pak se ke mně otočil:

„Kapři se dusí. Nevysekali jim díry.“

Rozkročil se a udeřil do ledu. Zadunělo to nocí a já se zachvěl.

Řekl:

„Tady to uděláme!“

Stál a sekal do ledu. Ledová sprška mu třísnila šaty a obličej.

Vysekal čtverec ledu a vytáhl ho z vody. Obrátil se ke mně:

„Musíme počkat, kamaráde. Za pár minut připlavou.“

Díval jsem se jako očarován do průsvitné vody, kde se rýsoval každý záhyb dna a každý kamínek. Voda se chvěla a prostupovaly ji

ze vzduchu životadárné bublinky, ten čtverec vody vypadal jak studánka pro kapří pocestné.

Tatínek tomu rozuměl, najednou se v tý křišťálový vodě objevil tmavý oválovitý stín a proplul pod námi. Vrátil se. Kapr. A jaký kapr! Vystrčil ven kulatou hubičku a lapal při hladině po vzduchu. Vtom připlul další. Chovali se jak omámení, vůbec jim nevadilo, že tam stojíme a koukáme na ně. V několika vteřinách se jimi hladina zaplnila a stále jich přibývalo. V té chvíli propadl tatínek čemusi hlubokému, neznámému, klekl si na led, vyhrnul rukávy a začal je hladit po hlavách a hřbetech, laskal se s nimi a mumlal:

„Kapříci moji. Kapříci.“

Hrál si s nimi a oni se mu sjížděli k rukám jak jeho děti, v tom svitu měsíce zlatí a stříbrní, zářili jako svatí, nikdy později jsem podobné kapry neviděl. Převaloval je na rukou, zdvíhal je a pouštěl a přitom si něco broukal.

Pak vstal, měsíc mu zrovna svítil do obličeje, a měl ve tváři takový spokojený výraz. Šel k pytlům a vytáhl schovaný podběrák. Vzal jeden pytel, přistoupil k díře a nabral prvního kapra. Teď teprve jsem to pochopil a dostal pořádný strach. Zatahal jsem ho za rukáv:

„Tatínku, pojď pryč. Jestli nás chytí, tak nás zabijou.“

Podíval se na mě nepřítomným pohledem a dneska vím, že by mu tenkrát bylo jedno, kdyby ho chytili a na místě ubili. Nemohl odejít a nechat Němcům své kapry.

Už se s kapry nemazlil. Nandával je do pytlů, nosili jsme je domů a maminka je rozdělávala do nádob. Náš barák se plnil odshora dolů vodou. Kapři plavali v kbelících, ve vaně, v kádích, ve starých koňských žlabech v maštali.

K ránu, kdy už měsíc přestával svítit a mráz přituhoval, byli jsme promrzlí na kost, a jak jsme nosili na zádech mokré pytle, maminka z nás škrábala led. Ale rybník byl už prázdný, kapři se přestěhovali ke svému majiteli, tatínek vlastně ukradl své vlastní kapry.

Ráno jsme doprovodili tatínka na autobus do Prahy. Měl v rukou kufříček a poprvé svěšený ramena. Ale v mých očích vyrostl za tu noc o ohromný kus.

PRACOVNÍ LIST:

1.DOPLŇ DO ÚRYVKU VHODNÉ SLOVO Z NABÍDKY:

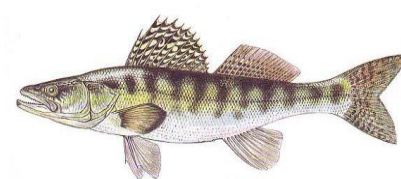
..... jsem ze schodů, tatínek tam stál a v ruce měl sekuru
a balík pytlů. Dostal jsem strach. Kývl na mě. jsem
za ním po ztvrdlém sněhu, křupal nám a
dělalo to rachy — rach. Tatínek nemluvil a mířil k rybníku.
..... topoly se objevil ten jeho rybník, vypadal jak v
pohádce, celý, ním
rozsvícený měsíc. ticho, ticho.

**NABÍDKA: VŠUDE, ZA, ŠLAPAL, ZAMRZLÝ, SEŠEL, A NAD, POD
NOHAMA, NÁRAMNÝ**

2.ZNÁŠ I DALŠÍ SLADKOVODNÍ RYBY?

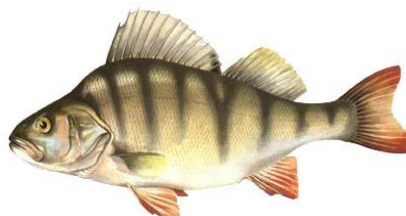
OKOUN

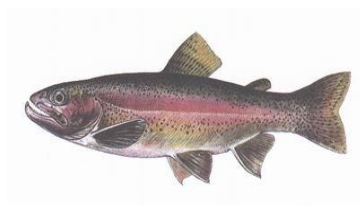
SUMEC

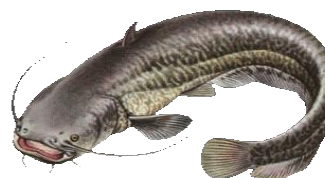
ŠTIKA

ÚHOŘ

PSTRUH

CANDÁT

3.PROČ SI MUSEL TATÍNEK UKRADNOUT SVÉ VLASTNÍ KAPRY?

4.CO BY SE STALO S KAPRY, KDYBY TATÍNEK DO LEDU NEVYSEKAL DÍRU?

5.VÍŠ, KDO CELÝ PŘÍBĚH VYPRAVUJE?

6.VIDĚL JSI FILM SMRT KRÁSNÝCH SRNCŮ? JAK SE TI LÍBIL?

7.V JAKÉM OBDOBÍ ČESKÝCH DĚJIN SE ODEHRÁVÁ DĚJ TÉTO KNIHY?

8.CO PODLE TEBE UDĚLALI S TOLIKA KAPRY?

9.JAKÉ OZNAČENÍ MUSELI ŽIDÉ NOSIT?(NAKRESLI)

10.NAPIŠ SLOVO SOUZNAČNÉ KE SLOVU:

UKRADL..... ZABIJOU.....

ŠATY..... MÍSTNOST.....

MĚSÍC..... DÍRA.....

OČAROVÁN..... STANIOL.....

11.NAJDI V TEXTU SLOVO LICHOTNÉ:

ŘEŠENÍ:

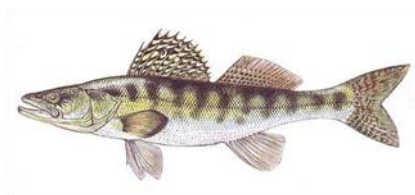
1.DOPLŇ DO ÚRYVKU VHODNÉ SLOVO Z NABÍDKY:

SEŠEL jsem ze schodů, tatínek tam stál a v ruce měl sekýru a balík pytlů. Dostal jsem strach. Kývl na mě. **ŠLAPAL** jsem za ním po ztvrdlém sněhu, křupal nám **POD NOHAMA** a dělalo to rachy — rach. Tatínek nemluvil a mířil k rybníku. **ZA** topoly se objevil ten jeho rybník, vypadal jak v pohádce, celý **ZAMRZLÝ**, **A NAD** ním rozsvícený měsíc. **VŠUDE** ticho, **NÁRAMNÝ** ticho.

2.ZNÁŠ I DALŠÍ SLADKOVODNÍ RYBY?

ÚHOŘ

CANDÁT

ŠTIKA

OKOUN

PSTRUH

SUMEC

3.PROČ SI MUSEL TATÍNEK UKRADNOUT SVÉ VLASTNÍ KAPRY?

PROTOŽE TO BÝVAL JEHO RYBNÍK, NEŽ MU HO NĚMCI VZALI, PROTOŽE JE ŽID;

4.CO BY SE STALO S KAPRY, KDYBY TATÍNEK DO LEDU NEVYSEKAL DÍRU?

UDUSILI BY SE;

5.VÍŠ, KDO CELÝ PŘÍBĚH VYPRAVUJE?

VYPRAVUJE HO SÁM OTA PAVEL;

6.VIDĚL JSI FILM SMRT KRÁSNÝCH SRNCŮ? JAK SE TI LÍBIL?

7.V JAKÉM OBDOBÍ ČESKÝCH DĚJIN SE ODEHRÁVÁ DĚJ TÉTO KNIHY?

**JEDNÁ SE O ZAČÁTEK DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY, OBDOBÍ VZNIKU
PROTEKTORÁTU ČECHY A MORAVA;**

8.CO PODLE TEBE UDĚLALI S TOLIKA KAPRY?

VYMĚNILI JE SE SOUSEDY ZA DALŠÍ POTRAVINY;

9.JAKÉ OZNAČENÍ MUSELI ŽIDÉ NOSIT?(NAKRESLI)

ŽIDOVSKOU HVĚZDU;

10.NAPIŠ SLOVO SOUZNAČNÉ KE SLOVU:

UKRADL.....**ODCIZIL**

ZABIJOU.....**ZAVRAŽDÍ**

ŠATY.....**OBLEČENÍ**

MÍSTNOST.....**POKOJ**

MĚSÍC.....**LUNA**

DÍRA.....**JÁMA**

OČAROVÁN...**OKOUZLEN**

STANIOL.....**ALOBAL**

11.NAJDI V TEXTU SLOVO LICHOTNÉ:

TATÍNEK;

UŽITÉ ODKAZY:

<http://www.mrhal.cz/useruploads/images/uhor-ricni.jpg>

<http://www.mrsmoslavicin.com/%C5%A1tika%20obecn%C3%A1.jpg>

http://atlas-ryb.rybarskeforum.cz/img/candat_vychodni.jpg

<http://rybareni.kx.cz/Rybareni/sumec2.gif>

http://www.petra-penzion.cz/wp-content/gallery/support/pstruh_duhovy.jpg

<http://www.sesity.net/elektronicka-knihovna/Zlati-uhori.pdf>